

Székesfehérvár

Kézfogás a történelemmel

Belvárosi rekonstrukció, művészeti fesztiválok

Tizenegy magyar város pályázott arra, hogy 2010-ben Európa kulturális fővárosa legyen. Sorozatunkban ezúttal – Sopron, Győr, Pécs, Debrecen, Eger, Veszprém, Kecskemét és Miskolc után – Székesfehérvár pályázatának érdekességeit mutatjuk be.

Székesfehérvár a magyar városok sorában első az egyenlők között – vallja Szele István, a székesfehérvári polgármesteri hivatal közművelődési irodájának vezetője, a település pályázatának felelőse, aki hozzátesszi: Szent István városának történelmi jussa, hogy Magyarországot reprezentálhassa az európai kultúra 2010-es seregszemléjén, amit Fehérváron egy szellemi olimpia megrendezéséhez hasonlítanak.

A székesfehérvári pályázat címe nem véletlenül lett Kézfogás a történelemmel, itt ugyanis a látogatók számára nemcsak a magyar államiság ezer esztendeje kerül kézzelfogható közelségbe (a város alapítását 972-re teszik), de a közeli Gorsium révén a vendégek egészen az ókori történelmig tekinthetnek vissza a múltba – mondja Szele István. A székesfehérvári pályázat kiemeli, hogy a település a középkori Magyarország egyik központjának számított, nem véletlenül kapta a királyok városa nevet, hiszen félezer éven át volt az uralkodók koronázóvárosa, itt temették el többek között Szent Istvánt, Könyves Kálmánt, III. Bélát, Nagy Lajos, valamint Hunyadi Mátyást.

Bár a középkori város építészeti emlékei közül csak nagyon kevés vészelte át a török hódoltság korát, a XVIII. században felépült egységes barokk belváros a mai napig szinte teljes épségében megmaradt. A fehérvári pályázat egyik fő pillérét ennek a barokk belvárosnak az átfogó rekonstrukciója, az állami vagy önkormányzati tulajdonban lévő épületeknek a felújítása adja.

Szele István a legnagyobb beruházások közül kiemelte a Vörösmarty Mihály Színház már folyó rekonstrukcióját, amely megközelítően negyvenmillió forintba kerül, és a tervek szerint ez év második felében be is fejeződik. Hamarosan megkezdődik az úgynevezett Hiemer-ház – valójában egy több utcát átfogó barokk épületegyüttes – több évig tartó felújítása, amelyet egy olyan többfunkciós kulturális létesítménnyé alakítanak át, hogy 2010-ben az európai kulturális fővárosi rendezvénysorozat központjává válhasson. Ugyancsak teljes rekonstrukció vár két egykori belvárosi mozira: a volt Köztársaság filmszínházról konferenciaközpont lesz, míg a Petőfi moziból színházi kamaratermet és képzőművészeti kiállítóhelyet alakítanak ki.

Utcakép – lehet, hogy egy európai kulturális fővárosé?

Szele István a további jelentős kulturális beruházások közül kiemelte az ország második legnagyobb közgyűjteményének, a Szent István Király Múzeumnak a felújítását és bővítését, valamint egy vadonatúj – közös városi és megyei fenntartású – könyv- és médiatárnak a felépítését.

Az ünnepi évre tervezett székesfehérvári kulturális programok többsége a különböző fesztiváloknak már több évtizede kialakult rendszeréhez kapcsolódik.

Így például a hagyományokhoz híven 2010-ben is megrendeznék többek között a Kortárs Művészeti Fesztivált, az Aranybulla Művészeti Napokat, a Nemzetközi Kórusfesztivált, a Nyári Színházat, valamint a Harmonia Albensist. Szele István elmondta, javában zajlik egy évente megrendezésre kerülő székesfehérvári filmfesztivál előkészítése, továbbá 2008-tól szeretnék elindítani az intermedialis és művészeti kommunikációs biennálét, amely a tervek szerint a kortárs művészet legmodernebb technikái-

nak, legújabb kifejezésformáinak seregszemléje lenne.

A székesfehérvári pályázatban nem szerepelnek olyan számítások, amelyek a kulturális fővárosi cím elnyerésével járó beruházások és programok megvalósításához szükséges költségeket elemoznék. Ennek ellenére Szele István úgy véli, bizonyosan több tízmilliárd forintra lesz szükség az ünnepi év megrendezéséhez. Székesfehérvár helyzetét – riválisaihoz képest – megkönnyíti, hogy a fővárosból autópályán felóra alatt megközelíthető, 2010-ig elkészül az M7-est és a 8-as fúvat összekötő elkerülő út, valamint átadják a légi forgalomnak a börgöndi repülőteret.

Szele István közölte, amennyiben a királyok városa lesz öt év múlva Európa kulturális fővárosa, szeretnének szoros együttműködni Veszprémmel – a királyné városával –, Esztergommal – a magyar állam szakrális-vallási központjával –, de Budapesttel és Péccsel is szerveznének közös programokat.

CSERI PÉTER

Ki akar munkás lenni?

Kihaló szakmák és a szakképzés

Hozzá lehetne igazítani a szakképzés rendszerét a gyakorlati igényekhez, állítja a szakember, ez azonban többféle változtatást igényelne a képzés időtartamán, formáján, ösztönzésén.

Szegeden különösen erősen érződik a magyar képzési rendszer egyik fő elentmondása: diplomás túlképzés van, százak jelentkeznek, ha valahol meghirdetnek egy asszisztensi állást, ugyanakkor a szakképző intézményekbe egyre kevesebb és egyre gyöngébb képességű gyereket iskoláznak be. Süle József, a Baustúdium Kft. nevű, a Csongrád Megyei Kereskedelmi és Iparkamara felügyelete alatt működő gyakorlati szakképző iskola vezetője szerint rövid időn belül egyensúlyba kellene hozni a képzést, máskülönben a munkaerőpiacon egyre nagyobb arányban lesz jelen egyidejűleg a hiány és a túlkínálat, ami hátráltatja a gazdaság fejlődését.

Általában jellemző, hogy egyre kevesebb gyerek születik egy-egy évben – magyarázza Süle József. – A fiataloknak lassan már a fele orientálódik a felsőoktatás felé. A gimnáziumok egyértelműen a továbbtanulásra készítik föl, de a szakközépiskolákban megszerezhető gyakorlati ismeretekkel sem lehetne egy vállalkozásnál elhelyezkedni. Van egy nagyobb évjáratokra tervezett iskolarendszer, és szabad az iskolaválasztás: ez azzal a következménnyel jár, hogy mind létszámban, mind képességeiket tekintve a máshonnan kimaradók kerülnek szakmai képzést adó iskolákba.

A szegedi szakember elhibázottnak tartja azokat a korábbi intézkedéseket, amelyek előírták, hogy bizonyos szakmákban a korábbi három év helyett csak két év legyen a képzési idő – ráadásul összevontak azelőtt külön szakmaként kezelt foglalkozásokat. Általában gyengébb képességű gyerekeknek, rövidebb idő alatt, lényegesen több ismeretet kellene elsajátítaniuk – s ez nemigen megy.

Összevonták például az asztalos- és a műbútorasztalos-képzést – hoz példát Süle József. – Ez két olyan óriási tananyag, hogy jó volt, ha a műbútorasztalos a második év végére egy köldökcsapos szerkezetet meg tudott csinálni – ez a legegyszerűbbek közé tartozik –, miközben a vállalkozók kész szakembert szeretnének fölvenni. Ugyanez történt az esztergályos-, gyalus-, marós-, köszörűszakmákkal: most azt mondják, hogy ilyeneket külön nem képeznek, hanem csupán fémforgácsolókat – két év alatt. Ennyi idő alatt viszont képtelenség megtanítani nekik az összevont tananyagot. Egyébként számos szakma kihalóban van: nincs tetőfedő, nincs lakatos, bádogos, műkőves – nem indulnak osztályok, mert az iskola nem indíthat nyolc főnél kisebb létszámú csoportot. A fenntartó önkormányzatok ugyanis ragaszkodnak ahhoz, hogy jól ki legyen használva a tanárok munkaideje. Jelentkezett hat gyerek műkővesnek, inkább átírányították mindet kőművesnek. Nem a szakmai képzés egyszerűsége határozza meg a folyamatokat, hanem az önkormányzat meg a szakmunkásképző iskolák ettől eltérő érdeke. Hiába mondjuk el mi gyakorlati szakképzők, hogy mit kívánna a munkaerőpiac, a hagyományos szakmunkásképzésben arra képeznek, amire van tanár meg kapacitás – akár el tud helyezkedni a gyerek, akár nem.

Elhibázottnak tartja a Baustúdium

Kft. vezetője azt a megoldást is, hogy a gyakorlati szakképzés csak a 16. életév betöltése után kezdődhet Magyarországon. Megkérdeztem tőle: ha ilyen gyengék a leendő szakmunkások eredményei, akkor talán valóban szükség van a két év felzárkóztatásra. – Először én is azt gondoltam – válaszolja –, hogy két év alatt okosabbak lesznek, de az a tapasztalatom, hogy afféle „elfekvőnek” használják a 9. és a 10. osztályt. Berendeztünk itt egy számítástechnikai termet, sok millió forintot ráköltöttünk, de a gyerekek nagy része nem tudja megfelelően használni. Nálunk olyan CNC-vezérlésű gépek vannak, hogy vissza-kérdeznek – de a gyerekek jó része hadilábon áll az informatikai rendszerek elsajátításával. Itt, ahol dolgozunk, a volt Délép-telepen alakult ipari parkban, hatvankét kisebb-nagyobb cég működik. Nyúznak bennünket például lakatosért meg hegesztőért, de nem tudunk adni, mert nincs.

Miért nem érvényesül a kereslet-kínálat törvénye? – vetem fel Süle Józsefnek. – Az volna a logikus, hogy ha a pályakezdő diplomások nem tudnak elhelyezkedni, szakmukra meg van kereslet, akkor a munkások bérét fölemelik annyira, amennyiért már lesz rá jelentkező.

Németországban egy jó gáz- és vízvezetékcsatlakozó keres annyit, mint egy orvos – válaszolja Süle József. – Ott az anyagi és az erkölcsi megbecsülése is jobb a kétféle szakmáknak, mint nálunk. Itt a lakatospálya azért nem vonzó, mert olajos a munka, a bádogosnak meg föl kell mennie a tetőre. A munkás megbecsülése teljesen elveszett: látott már a televízióban olyan fiatalot, aki azt mondta volna, hogy ő munkás lenne? Mindenki menedzser meg tanácsadó akar lenni. Kinek kellene változtatni? Az állam-

Nálunk olyan CNC-vezérlésű gépek vannak, hogy visszakérdeznek – de a gyerekek jó része hadilábon áll az informatikai rendszerek elsajátításával.

nak? Az önkormányzatoknak? A vállalkozásoknak? Süle József szerint az államnak mindenképpen változtatnia kellene a szabályokon: néhány szakmában már visszaállították a hároméves képzést, de további foglalkozásokban is vissza kellene térni a hosszabb idejű gyakorlati képzésre. A gimnáziumok és a szakközépiskolák kapacitását is szűkíteni kellene szintén: a csökkenő létszámú évfolyamokról is maradjanak legalább közepes képességű gyerekek a szakképzésbe. Pótlékokat kellene adni a hiányszakmák vállalkozóinak. Süle József szerint igenis volna hajlandóság a vállalkozókban arra, hogy részt vegyenek a szakképzésben – de csak akkor, ha nekik is megérné. A hároméves képzés visszaállítása elősegítené ezt, hiszen akkor a harmadik évben már a cég számára is hasznos munkát tudnának végezni a tanulók. Végezetül olyan felnőttképzési formákat kellene kialakítani, amelyek ösztönzést nyújtanak a szakmai képzésben való részvételre azoknak, akik a jelenlegi végzettségükkel nem tudnak elhelyezkedni.

TANÁCS ISTVÁN

Bentlakásos iskola

lesz a csapi vadászkastélyból

Hamarosan elkészül a Zala megyei Csapi községben a hátrányos helyzetű gyerekeket fogadó bentlakásos iskola új épülete. A 630 milliós beruházás nyomán újabb százötven szegény családban élő kisdiák jut minden nap meleg ételhez, fűtött szobához.

A tervek szerint áprilisban elkészül a Zala megyei Csapi községben működő általános iskola, szakiskola és kollégium új épülete. A beruházás során – amelyet a település önkormányzata 15 millió, az állam 615 millió forinttal támogatott – új tantermeket, háló- és fürdőszobákat, étkezőket, könyvtárat, számítógépszobát alakítanak ki. A munkálatok befejezését követően a bentlakásos iskolában a hátrányos helyzetű zalai család várja: ha ugyanis még tavasszal átadják az épületet, akkor már az idén szeptembertől újabb százötven, rossz körülmények között élő gyermek juthat kollégiumi helyhez, fűtött szobához, rendszeres étkezéshez.

Az iskolát és kollégiumot 1973-ban a hátrányos helyzetben lévő roma gyerekek életkörülményeinek javítására hozta létre a Zala Megyei Tanács. Néhány évvel

az iskola és kollégium megnyitása után nyilvánvalóvá vált, hogy ötvennél sokkal több gyermek szorul segítségre a térségben. A település támogatásával ezért a nyolcvanas években nyolcosztályosra fejlesztették az iskolát, s százszemélyessé bővítették a kollégiumot. A rendszerváltás után is évről évre több szülő fordult az intézményhez: ma már kétszázötven, jobbra roma származású diák tanul az iskolában és lakik a kollégiumban. A gyerekekre éjjel-nappal pedagógusok felügyelnek, a tanórák után programokat szerveznek nekik, naponta ötször étkezhetnek, s minden hétvégén hazaszállítják őket az iskola saját és bérelt autóbuszain. Mindezt az iskolának nem kell fizetniük, az iskola önkormányzati támogatásból, az állami normatívából és pályázati pénzekből fedezi a kiadásokat.

Kiefer Károly, az intézmény igazgatója tudósítónk érdeklődésére elmondta: a bővítés már elengedhetetlen volt, mert évről évre többen jelentkeztek, de a hiány miatt senkit sem vehettek fel. Hozzátette: a beruházáshoz 2003-ban nyertek állami támogatást, s habár a tavaly kezdődött munkálatok során voltak kisebb csúszások, úgy tűnik, tartható a tavaszi átadás időpontja. Kiefer Károly hozzátette: ez azért fontos, mert az átadás utáni javítások, a költözés, a berendezési tárgyak felszerelése hónapokig tarthat, s az idén szeptemberben mindenképpen birtokba akarják venni az épületet. Az egykori vadászkastély alapjaira épített, háromszintes új épület átadása után négyszáz gyermek él majd a mindössze százhatven lakosú faluban.

Kiefer Károly elmondta: az új épület átadásával lehetőségük nyílik szakképzési programjuk bővítésére: a nyolc osztály elvégzése után a diákok két évig közismereti tárgyakat tanulhatnak, majd a lányok szakács-, a fiúk kőműves-képesítést szerezhetnek.

BODA ANDRÁS

Baustúdium: a hegesztés fényében mester és tanítványa

FOTO: ENWID ZOLTÁN